

ZAGRZEB **MIEDZY MORZEM A KONTYNENTEM**

● **Kamila Kwiatkowska**

● **Poziom B2**

ZAGRZEB — MIĘDZY MORZEM A KONTYNENTEM · Autorka: Kamila Kwiatkowska

Spis treści

1	Spis treści	1
2	Konspekt	2
3	Karta pracy	5
4	Transkrypcje i klucz	14

Materiały dodatkowe

- Film — *Zagrzeb z lotu ptaka* — wykorzystany w ćwiczeniu 1
- Film — *Polonistyczny spacer po Zagrzebiu* — autorski film wykorzystany w ćwiczeniu 7
- Gra multimedialna — gra dydaktyczna Genially – wykorzystana w ćwiczeniu 8

KONSPEKT

POZIOM B2	CZAS TRWANIA 4 × 45 min	AUTORKA Kamila Kwiatkowska
--------------	----------------------------	-------------------------------

Cele

- rozwijanie kompetencji leksykalnej w zakresie opisu historii miast, elementów architektury miejskiej, zabytków i atrakcji turystycznych
- rozwijanie kompetencji gramatycznej w zakresie odmiany słów *miasto* i *miejsce*
- rozwijanie kompetencji w zakresie rozumienia tekstów słuchanych, pisanych i filmowych poświęconych historii i architekturze miast
- rozwijanie kompetencji w zakresie pisania tekstu argumentacyjnego
- rozwijanie kompetencji międzykulturowej oraz mediacji w zakresie wiedzy na temat Zagrzebia, jego historii i kultury

Pomoce i materiały dydaktyczne

- Karty pracy, transkrypcje nagrań, klucz
- Film – *Zagrzeb z lotu ptaka*
- Film – *Polonistyczny spacer po Zagrzebiu*
- Gra multimedialna – *Misja Zagrzeb*

Bibliografia

- Brusić Z., Pamuła S., 2010, *Przewodnik. Chorwacja. W kraju lawendy i wina*, Gliwice, s. 95–111, Wydawnictwo Helion.
- Kravar M., 1990, *Prijedlog etimologije imena „Zagreb”*, „Jezik”, nr 38, s. 54–62.
- Marić V., Kosanović J., 2025, *Zagreb s ljubavlju*, Mozaik knjiga.
- Payer I., Krištofić B., b.r.w., *Witamy w Zagrzebiu, stolicy Chorwacji*, Wspólnota Turystyczna Miasta Zagrzebia.
- Pomykalska B., Pomykalski P., 2016, *Pomysł: Chorwacja*, Bielsko-Biała, s. 227–241, Wydawnictwo Pascal.
- Šiško D., Polančec V., 2024, *Zagreb u brojkama 2024*, Zagreb, Grad Zagreb.
- *Wielki Słownik Języka Polskiego* (dalej: WSJP), dostęp online: wsjp.pl

Źródła materiałów graficznych

- ChatGPT
- iStock
- Pixabay
- Najstarsza rycina przedstawiająca Gradec i Kaptol, źródło: Portal Hrvatskog kulturnog vijeća

Przebieg zajęć

Ćwiczenie 1

Rozgrzewka. Ćwiczenie to stanowi wprowadzenie do tematu zajęć. Na początku studenci oglądają film *Zagrzeb z lotu ptaka* i notują informacje na temat krajobrazu miasta. Następnie nauczyciel moderuje rozmowę wprowadzającą podstawowe informacje o Zagrzebiu zawarte w infografice (m.in.: położenie geograficzne, powierzchnia, liczba mieszkańców, trzęsienia ziemi występujące na tym terenie) oraz pokazane w filmie (np. górzyste ukształtowanie terenu, rzeka Sawa, jeziora, dużo zieleni).

Nauczyciel może zapytać studentów, czy byli kiedyś w Chorwacji i czy zwiedzili przy tej okazji stolicę. Prawdopodobnie część osób odpowie, że była w Chorwacji, ale nie w Zagrzebiu. Warto wtedy zastanowić się, dlaczego turyści omijają to miasto. Pytanie to pojawi się ponownie na zakończenie zajęć, po tym, jak studenci poznają już trochę Zagrzeb i być może stwierdzą, że jadąc do Chorwacji, warto odwiedzić również jej stolicę.

Ćwiczenie 2

Wprowadzenie. Ćwiczenie to służy kształceniu kompetencji leksykalnej. Prezentuje ważny aspekt chorwackiej kultury – kawa jako nieodłączny element życia codziennego – wprowadzając studentów w kawiarnianą atmosferę Zagrzebia.

Ćwiczenie 3

Rozumienie tekstu słuchanego – wprowadzenie leksyki. Ćwiczenie to wprowadza leksykę pojawiającą się w *Legendzie o Mandzie i powstaniu nazwy miasta Zagrzebia*. Studenci mogą wykonać część A w parach lub małych grupach. Warto zachęcić ich do skorzystania ze słownika internetowego, np. WSJP zawierającego nie tylko definicje, ale także kolokacje i odmianę. Po wspólnym ustaleniu znaczenia słów, studenci wykonują część B (łączą czasowniki z pasującymi do nich dopełnieniami). W trakcie wspólnego sprawdzania części B nauczyciel może prosić studentów o podawanie innych dopełnień pasujących do czasowników (np. *osiedlać się: w nowym mieście, na wsi*).

Ćwiczenie 4

Rozumienie tekstu słuchanego. Ćwiczenie to służy kształceniu sprawności rozumienia ze słuchu oraz zapoznaniu studentów z jedną z wersji *Legandy o Mandzie i powstaniu nazwy miasta Zagrzebia*. Przedstawiona w legendzie etymologia ma nienaukowy charakter, ale jest bardzo popularna i przewodniczy zazwyczaj opowiadają ją turystom.

Można w tym miejscu zwrócić uwagę studentów na zjawisko **etymologii ludowej** polegającej na „błędym z naukowego punktu widzenia objaśnieniu pochodzenia jakiegoś wyrazu, opartym na podobieństwie jego formy do innych wyrazów lub na innych swobodnych skojarzeniach” (WSJP). Jako przykłady można podać wywodzenie nazwy *Włochy* od *włosów* lub *Częstochowy* od wyrazów *często* i *chować się* (zgodnie z popularnym uzasadnieniem pątnikom podążającym na Jasną Górę wieża klasztoru często znika z horyzontu, czyli często się chowa).

Pod ćwiczeniem przedstawiona została jedna z kilku naukowych hipotez na temat powstania toponimu *Zagreb*. Zgodnie z nią pochodzi on od formy **Zabreg*, czyli miasto „za wzgórzem” albo „za górą”, która wskutek metatezy przeszła w formę *Zagreb*.

Ćwiczenie 5

Rozumienie tekstu czytanego – wprowadzenie leksyki. Ćwiczenie to wprowadza leksykę pojawiającą się w ćwiczeniu 6.

Ćwiczenie 6

Rozumienie tekstu czytanego. Studenci indywidualnie czytają tekst na temat historii Zagrzebia i uzupełniają go brakującymi fragmentami zamieszczonymi na dole ćwiczenia. Następnie tekst odczytywany jest na forum grupy. Po każdym fragmencie warto upewnić się, czy pojawiająca się w nim leksyka jest zrozumiała. Należy także zwrócić uwagę na poprawne odczytywanie dat rocznych oraz wieku, a w razie potrzeby sięgnąć do Kart

pracy z poziomu A2/B1, w których zamieszczone zostało krótkie przypomnienie tego zagadnienia. Jako podsumowanie ćwiczenia studenci podają propozycje tytułów do przeczytanego tekstu.

Ćwiczenie 7

Rozumienie tekstu czytanego – poszerzanie leksyki. Ćwiczenie to służy powtórzeniu i utrwaleniu trudniejszej leksyki pojawiającej się w ćwiczeniu 6. Studenci muszą odnaleźć w tekście o historii Zagrzebia synonimy wskazanych słów. Dodatkowo można ich także poprosić (np. w ramach pracy domowej) o napisanie zdań z kilkoma wybranymi połączeniami.

Gramatyka

W części tej zamieszczono ćwiczenia dotyczące odmiany słów *miasto* i *miejsce*, które dość często sprawiają trudności studentom również na wyższych poziomach zaawansowania. Na początku studenci uzupełniają tabelę z odmianą obu wyrazów (warto ich zachęcić, aby sięgnęli do WSJP online), następnie uzupełniają zdania poprawnymi formami problematycznych słów, a na zakończenie układają własne przykłady użycia ich w różnych kontekstach gramatycznych.

Ćwiczenie 8

Rozumienie tekstu multimedialnego. Ćwiczenie to służy kształceniu kompetencji językowo-kulturowych uczących się, a także sprawności rozumienia tekstów multimedialnych. Oparte jest na wideoprzewodniku *Polonistyczny spacer po Zagrzebiu*, który został nagrany specjalnie na potrzeby studentów uczących się języka polskiego jako obcego. W filmie zaprezentowane zostały wybrane zabytki i atrakcje turystyczne chorwackiej stolicy, dzięki czemu studenci poszerzą swoją wiedzę na temat omawianego miasta. Przed odtworzeniem nagrania należy dać studentom chwilę na zapoznanie się z treścią ćwiczenia. Druga część zadania wymaga uważnego oglądania materiału filmowego i oparta jest na spostrzegawczości uczących się. Nagranie należy odtworzyć dwukrotnie.

Ćwiczenie 9

Gra multimedialna. Na tym etapie zajęć studenci poszerzają swoją wiedzę językowo-kulturową na temat Zagrzebia dzięki multimedialnej grze dydaktycznej stworzonej w programie Genially. Gra oparta jest na fabule kryminalnej, a zadaniem studentów jest **wykonanie misji specjalnej** poprzez rozwiązywanie kolejnych zagadek związanych z przestrzenią, historią i kulturą Zagrzebia oraz zdobycie klucza pozwalającego zrealizować wyznaczony cel misji. Grę warto przeprowadzić wspólnie – na zajęciach online nauczyciel udostępnia widok swojego ekranu, a w przypadku zajęć stacjonarnych wyświetla obraz na tablicy multimedialnej lub rzutniku. Nauczyciel moderuje grę, w razie potrzeby wyjaśnia nieznane słownictwo, daje drobne wskazówki i wykonuje kolejne kroki według instrukcji studentów. Przy kolejnych zadaniach warto dać studentom chwilę, żeby każdy mógł indywidualnie zastanowić się nad rozwiązaniem. W trakcie gry studenci powinni notować nazwy pojawiających się w niej miejsc, dzięki czemu lepiej zapamiętają prezentowany materiał i będą mieli notatki potrzebne do wykonania ćwiczenia 10.

Czas gry: około 30 min. W przypadku problemów technicznych proszę o kontakt: kwiatkosiak@gmail.com.

Ćwiczenie 10

Pisanie. To ostatnia faza lekcji, pozwalająca podsumować i wykorzystać zdobytą w trakcie zajęć wiedzę językowo-kulturową, a także wzmocnić umiejętność uzasadniania swojego zdania. Zadaniem studentów jest napisanie krótkiego tekstu argumentacyjnego na temat: *Czy warto wybrać się na wycieczkę do Zagrzebia?* Ćwiczenie to stanowi nawiązanie do początku zajęć oraz pojawiającej się w infografice informacji, że zaledwie 6,5% turystów przyjeżdżających do Chorwacji decyduje się na wizytę w jej stolicy. W rozmowie poprzedzającej pisanie, warto zwrócić uwagę na tę informację. Należy także krótko przypomnieć najważniejsze cechy tekstu argumentacyjnego oraz pojawiające się w nim stałe struktury językowe.

KARTA PRACY

Ćwiczenie 1

Obejrzyj krótkie nagranie Zagrzebia z lotu ptaka i zanotuj informacje na temat krajobrazu stolicy Chorwacji. Następnie przyjrzyj się infografice i przedstaw najważniejsze informacje na temat miasta.

Ćwiczenie 2

Nie ma życia bez kawy! Uzupełnij tekst słowami z ramki.

pomost • ~~napój~~ • grzyb • metropolia • rytuał • wpływ • przyjaźń • wzór •
ogródek • ręka • tygielek • historia • ład

Pobyt w Zagrzebiu koniecznie trzeba zacząć od kawy. Kawa to dla Chorwatów nie tylko ⁰napój....⁰, ale i towarzyski ¹. Pod koniec XIX i na początku XX w. kolejne kawiarnie i cukiernie wyrastały tu, wzorem stołecznego Wiednia, jak ² po deszczu. Do dziś kwitnie w nich życie społeczno-towarzyskie. W kawiarniach od początku widoczne były, i są nadal, ...³ państw oddziałujących niegdyś na bieg ⁴ na Bałkanach – można tu wypić dużą kawę z mlekiem na ⁵ wiedeński, szybkie włoskie espresso, a także gotowaną w małym ⁶ „turską kafę”.

Choć Zagrzeb leży w głębi ⁷, wyraźnie czuje się w nim ducha Morza Śródziemnego. Zagrzebian cechuje: bezpośredniość, przywiązanie do spontanicznych spotkań na ulicy i wizyt na targu, do rozmów, pielęgnowania ⁸ i do smacznego jedzenia. Nawet zimą ⁹ kawiarni i restauracji są tu pełne gości. Zagrzeb jest jedynym w swoim rodzaju ¹⁰ między kontynentalną i śródziemnomorską Chorwacją, to ¹¹ a jednocześnie przyjazne miasto, w którym wszystko, co najciekawsze, jest na wyciągnięcie ¹².

Na podstawie: Pomykalska B., Pomykalski P., 2016, s. 230.

Ćwiczenie 3

Czy wiesz, co to znaczy?

A. Wyjaśnij poniższe słowa. W razie problemów sprawdź ich znaczenie w słowniku.

źródło • fontanna • ban • dzban • duchowny • wzgórze • rzemieślnik • strumień •
podatek • osada • gród • kupiec • przybysz • trwożyć się

B. Połącz wyrazy tak, by powstały wyrażenia.

0. zaczerpnąć

1. wypić

2. tryskać

3. być

4. ugasić, zaspokoić

5. spierać się

6. osiedlać się

A. ze źródła/z fontanny

B. na wzgórzu/w mieście

C. duszkiem

D. o ziemię; o wpływy z podatków

E. spragnionym

F. wody

G. pragnienie

Ćwiczenie 4

Wysłuchaj *Legandy o Mandzie i powstaniu nazwy miasta Zagrzebia* i odpowiedz na pytania.

1. Co dawniej znajdowało się w miejscu dzisiejszego Zagrzebia?

2. Kto mieszkał w Gradecu, a kto w Kaptolu?

3. W jakich stosunkach były oba miasta?

4. Co się działo podczas suszy?

5. Co się wydarzyło przy źródle?

6. Co po polsku znaczy chorwacki czasownik *zagrabiti*?

7. Dlaczego mieszkańcy Gradeca i Kaptolu postanowili połączyć swoje miasta?

8. Skąd według legendy pochodzi toponim *Zagreb*? Jak myślisz, czy ta etymologia jest prawdziwa?

9. Co to jest Manduševac?

Jak czytać chorwackie litery?

č = cz š = sz

np. Fontanna Manduševac,

ulica Tkalčicia

Istnieje kilka naukowych hipotez na temat powstania nazwy (toponimu) Zagreb. Jedna z nich głosi, że może ona pochodzić od formy *Zabreg, czyli miasto „za wzgórzem” albo „za górą”.

Ćwiczenie 5

Jak opowiadać o średniowiecznym mieście? Dopasuj wyrazy do definicji.

Złota Bulla • przywileje • gmach • edykt • młyn • cło • bednarz • ~~biskupstwo~~ • przemysł sukieniczy • proklamacja • piwowar

0. *biskupstwo* – inaczej diecezja; kościelna jednostka administracyjna, którą rządzi biskup
1. – szczególne uprawnienia/korzyści przyznane określonej osobie lub grupie
2. – wytwarzanie (produkcja) na dużą skalę grubych tkanin wełnianych
3. – duży, okazały budynek, najczęściej przeznaczony dla instytucji publicznych, urzędów lub szkół wyższych
4. – oficjalne ogłoszenie ważnej decyzji politycznej lub prawnej, np. ~niepodległości
5. – dawniej akt prawny wydawany przez władzę, np. króla, papieża
6. – złota pieczęć z wizerunkiem monarchy, którą w średniowieczu opatrywano ważne dokumenty wystawiane przez władzę; również dokument z tego rodzaju pieczęcią
7. – opłata pobierana przez państwo za przewożenie towarów przez granicę
8. – osoba, która zawodowo zajmuje się wyrabianiem beczek i innych drewnianych naczyń
9. – osoba, która zajmuje się produkcją piwa
10. – budynek, w którym na specjalnych urządzeniach do mielenia przerabia się ziarna zbóż na mąkę, kaszę lub płatki zbożowe

Ćwiczenie 6

Przeczytaj tekst o historii Zagrzebia i uzupełnij go brakującymi fragmentami (jeden fragment jest zbędny). Następnie zaproponuj tytuł pasujący do tekstu.

Tytuł:

Chociaż obszary dzisiejszej stolicy Chorwacji były zasiedlane już w epoce prehistorycznej, pierwsza [...D...]⁰ pochodzi dopiero z 1094 r., kiedy król węgierski Ladislas ustanowił na Kaptolu biskupstwo, inicjując zarazem budowę katedry. Początków współczesnej stolicy należy upatrywać w dwóch sąsiadujących ze sobą osadach, Gradecu (określanym mianem Górnego Miasta) oraz Kaptolu, usytuowanych [.....]¹ strumieniem rzeki, płynącej niegdyś w miejscu obecnej ulicy Tkalčicia. Kaptol pełnił funkcję istotnego ośrodka religijnego, natomiast Gradec zamieszkiwali przede wszystkim kupcy oraz rzemieślnicy, [.....]².

Przez wiele stuleci, od XIII aż do poł. XIX w., oba miasta, pomimo silnych więzi gospodarczych, społecznych i terytorialnych, prowadziły długotrwałe i zjadłe spory, dotyczące m.in.: terytorium, podatków, ceł, terminów targów oraz prawa własności młynów. Symboliczną [.....]³ Krwawy Most (Krvavi most), gdzie w średniowieczu znajdował się most będący miejscem najzacieklejszych walk.

W 1242 r. ziemie współczesnej Chorwacji zostały najechane przez Mongołów, którzy splądrowali okolice dzisiejszego Zagrzebia. Paradoksalnie najazd ten przyczynił się do przyspieszenia rozwoju miasta. Ówczesny król Bela IV dostrzegł bowiem [.....]⁴ Złotą Bullę nadającą mu status wolnego miasta królewskiego. Edykt przyniósł mieszkańcom liczne przywileje i swobody, m.in. prawo do organizowania cotygodniowych targów,

swobodę przemieszczania się oraz prawo do dysponowania własnym majątkiem i sporządzania testamentów. Ponadto mieszczanie samodzielnie [.....]⁵, która raz do roku powoływała sędziego miejskiego. W zamian za przywileje mieszkańcy zobowiązali się m.in. do wzniesienia wokół miasta systemu fortyfikacji, które w kolejnych stuleciach istotnie wpłynęły na bieg historii.

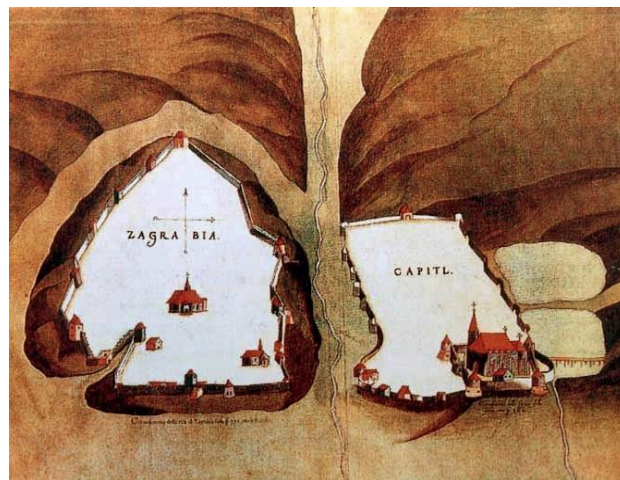
W drugiej poł. XV i na pocz. XVI w., w okresie nasilonego zagrożenia ekspansją osmańską, Zagrzeb pełnił funkcję ważnej pogranicznej twierdzy. Wokół Kaptolu wybudowano wówczas [.....]⁶ przetrwały do czasów współczesnych. Mimo że oddziały tureckie dotarły bardzo blisko miasta, nad brzeg Sawy, nie podjęły próby oblężenia Kaptolu i Gradeca, gdyż prawdopodobnie nie były w stanie pokonać ich fortyfikacji.

W XVII i na pocz. XVIII w. Gradec i Kaptol zmagaly się z poważnymi kryzysami, do których należały niszczycielskie pożary, [.....]⁷. Z biegiem czasu oba miasta odbudowały się i odzyskały znaczenie jako ośrodek handlowy, przyciągający ludność z różnych części monarchii habsburskiej. W tym okresie rozwijał się przemysł, [.....]⁸ oraz szpitale. Gradec i Kaptol stopniowo umacniały się jako centrum przemysłowe, naukowe i kulturalne.

Istotnym etapem w procesie kształtowania przyszłej stolicy Chorwacji było administracyjne połączenie obu miast w 1850 r. [.....]⁹. Wkrótce potem rozpoczęto rozbudowę kluczowej infrastruktury. W 1862 r. uruchomiono połączenie kolejowe z Wiedniem, natomiast osiem lat później otwarto drugą linię, prowadzącą do Budapesztu. W 1891 r. w [.....]¹⁰, które w 1910 r. zostały zastąpione pojazdami elektrycznymi.

Druga poł. XIX oraz pocz. XX w. przyniosły intensywną rozbudowę tak zwanego Dolnego Miasta, czyli nowoczesnej dzielnicy charakteryzującej się szerokimi ulicami i reprezentacyjnymi placami. W ich otoczeniu wznoszono [.....]¹¹ publiczne. Do Zagrzebia przybyli wówczas z Wiednia wybitni architekci epoki, Hermann Helmer i Ferdinand Fellner, którzy zaprojektowali m.in. Chorwacki Teatr Narodowy (1895 r.) oraz Pawilon Artystyczny (1898 r.).

Po zakończeniu II wojny światowej Zagrzeb [.....]¹² miasta Jugosławii, natomiast po proklamacji przez Chorwację niepodległości w 1991 r. ponownie uzyskał status stolicy.

Najstarsza rycina przedstawiająca Gradec i Kaptol z początku XVI w.; oryginał znajduje się w Bibliotece Narodowej w Wiedniu.

A.	mury obronne z wieżami, które w znacznej mierze	H.	strategiczne znaczenie Gradeca i wydał
B.	mogli wybierać burmistrza oraz Radę Miasta	I.	secesyjne kamienice, okazałe wille i gmachy
C.	zajmował pozycję drugiego co do wielkości	J.	pod wspólną nazwą Zagreb
D.	<u>udokumentowana w źródłach pisanych</u> <u>wzmianka o Zagrzebiu</u>	K.	pamiętką tych konfliktów pozostaje ulica
E.	np. kowale, szewcy, piwowarzy czy bednarze	L.	zwłaszcza sukienniczy, powstawały szkoły
F.	epidemie oraz wzajemna wyczerpująca rywalizacja	M.	zaprojektowali mury obronne miasta
G.	na pobliskich wzgórzach i rozdzielonych	N.	przestrzeni miejskiej pojawiły się tramwaje konne

Ćwiczenie 7

Znajdź w tekście synonimy podkreślonych słów i podaj inne przykłady ich użycia.

0. teren miasta – <i>obszar miasta</i>	6. wybudować fortyfikacje –
1. założyć biskupstwo –	7. podbój osmański –
2. położony na wzgórzu –	8. walczyć z kryzysem –
3. kontakty gospodarcze –	9. niszcząca rywalizacja –
4. zaciekle / burzliwe spory –	10. ośrodek przemysłowy –
5. okraść i zniszczyć okolice –	11. główna infrastruktura –

GRAMATYKA

Kłopotliwe *miasto* i *miejsce*

Czy wiesz, że...

- Słowo *miasto* wywodzi się z prasłowiańskiego **město*, które oznacza *miejsce*.
- Wyrażenia *być na mieście*, *iść na miasto* oznaczają: przebywać poza domem w przestrzeni publicznej miasta, załatwiać sprawy, spacerować lub spotykać się z innymi

M.	miasto	
D.		miast
C.	miastu	
B.	miasto	miasta
N.		
Ms.		miastach
W.	miasto	

M.		miejsca
D.	miejsca	
C.		miejscom
B.	miejsce	
N.		
Ms.	miejscu	
W.		miejsca

- Dawniej na dzisiejszego Zagrzebia znajdowały się osady Gradec i Kaptol.
- Przestań przestawiać meble z na
- Mieszkańcami Kaptol byli przede wszystkim duchowni.
- Mieszkańcy sąsiadujących nie zawsze żyli w zgodzie.
- Przepraszam, ale nie mogę teraz rozmawiać, jestem na, robię zakupy.
- Uczyliśmy się o trzech: Bydgoszczy, Zagrzebiu i Iwano-Frankiwsku.
- Na spotkanie autorskie przyszło tak dużo ludzi, że zabrakło siedzących.
- Przepraszam, czy możemy zamienić się? Chciałabym siedzieć przy oknie.
- Król Bela IV dał Gradecowi specjalne przywileje.
- To położone jest w centrum, tuż obok dworca kolejowego.
- Może pójdziemy wieczorem na
- Tradycyjne chorwackie krawaty można kupić w kilku w naszym

➤ Napisz własne zdania (6-8) z różnymi formami słów *miasto* i *miejsce*.

Ćwiczenie 8

Co warto zobaczyć w Zagrzebiu? Obejrzyj dwukrotnie krótki wideoprzewodnik po chorwackiej stolicy i wykonaj następujące zadania:

- a) zaznacz, czy podane zdania są prawdziwe (P) czy fałszywe (F);
b) napisz, gdzie pojawiają się przedmioty przedstawione na zdjęciach.

		P	F
0	Turyści lubią Zagrzeb ze względu na dynamiczny rytm życia.		X
1	W Chorwacji można studiować polonistykę na kilku uniwersytetach.		
2	Na Placu Bana Josipa Jelačića zbiegają się trzy historyczne części miasta.		
3	Fontanna Manduševac znajduje się na Kaptolu.		
4	Wygląd katedry zagrzebskiej nie uległ większym zmianom od XIII w.		
5	Napis w katedrze zagrzebskiej pochodzi z pierwszej połowy XX w.		
6	Zagrzebskie parasole na Targu Dolac są czerwone i mają wzór w rąby.		
7	Ulica Tkalcieva stanowi granicę między Gradecem a Kaptolem.		
8	Cravaticum to popularny sklep z krawatami.		
9	Kościół św. Marka charakteryzuje się mozaikowym dachem.		
10	Freski i rzeźby w Kościele św. Marka zostały wykonane w minionym stuleciu.		
11	Tunel Grič pełni rolę zarówno w zakresie bezpieczeństwa, jak i rozrywki.		
12	Zagrzebska kolejka to podwójna rekordzistka.		

serce z piernika

.....

figura anioła

.....

żubr

.....

zegar

.....

Czy wiesz, że...

W Chorwacji pracują aż 3 lektorki NAWA! Języka polskiego można się uczyć na:

- Uniwersytecie w Zagrzebiu
- Uniwersytecie J.J. Strossmayera w Osijeku
- Uniwersytecie w Rijece.

Jednak studia polonistyczne prowadzone są tylko na zagrzebskim uniwersytecie.

Ćwiczenie 9

ZAGRAJ

Tego dnia Polska obudziła się w zupełnie nowej rzeczywistości. To była prawdziwa kradzież stulecia. Kradzież, która nie dotyczyła pieniędzy, drogocennych przedmiotów czy dzieł sztuki. Zaginęło coś o wiele bardziej cennego. Coś, czego nie da się przeliczyć na pieniądze. Coś, bez czego trudno wyobrazić sobie codzienną komunikację. Na szczęście istnieje jeszcze szansa na ocalenie polskiego dziedzictwa!

wyznaczyła Was do przeprowadzenia misji ratunkowej!
Do dzieła!

Uwaga! Notujcie nazwy miejsc pojawiających się w grze.

Ćwiczenie 10

Napisz krótki tekst argumentacyjny na temat: *Czy warto wybrać się na wycieczkę do Zagrzebia?*

Wykorzystaj informacje zaprezentowane w lekcji. Pamiętaj o strukturze tekstu argumentacyjnego oraz charakterystycznych dla niego zwrotach i wyrażeniach.

TRANSKRYPCJE

Legenda o Mandzie i powstaniu nazwy miasta Zagrzebia

Dawno, dawno temu na miejscu dzisiejszego Zagrzebia, na dwóch sąsiadujących wzgórzach, dumnie wznosiły się dwie osady: Gradec i Kaptol. Choć dzielił je tylko niewielki strumień, mieszkańcy obu grodów żyli osobno, każdy według własnych praw i zwyczajów.

W Gradecu osiedlali się głównie rzemieślnicy i kupcy. W jego wąskich uliczkach od rana słychać było stukot młotów, skrzypienie kół wozów i nawoływania handlarzy. Kaptol zaś był o wiele cichszy i spokojniejszy. Zamieszkiwali go głównie duchowni, a na jego terenie budowano przede wszystkim kościoły, klasztory i wysokie dzwonnice.

Choć obie osady leżały blisko siebie, a ich mieszkańców wiązały relacje handlowe, nie zawsze panowała między nimi zgoda. Mieszkańcy Gradeca i Kaptolu często spierali się o ziemię, handel i wpływy z podatków. Łączyło ich jednak jedno miejsce ważne, niemal święte, położone pomiędzy wzgórzami – źródło czystej, zimnej wody.

Pewnego lata nadeszła wielka susza. W rzekach ubywało wody, pola pożółkły, ziemia stała się twarda i popękana i nic na niej rosnąć nie chciało. Ludzie z niepokojem patrzyli w niebo, które nie przynosiło deszczu. Tylko jedno miejsce wciąż dawało nadzieję – źródło położone między wzgórzami, gdzie woda nie przestawała tryskać. Wszyscy mieszkańcy Gradeca i Kaptolu chodzili więc do niego, aby zaspokoić pragnienie.

I oto w tamtym czasie w okolicy źródła zawędrował pewien bogaty ban ze swym wojskiem. Żołnierze byli tak wyczerpani i spragnieni, że ledwo stali na nogach, dlatego gdy ujrzeli tryskające źródło, postanowili się zatrzymać. Była tam wówczas także pewna młoda dziewczyna o imieniu Manda, która właśnie nabierała wody do glinianego dzbanu. Ujrawszy ją ban, rzekł łagodnie: „Dobra dziewczyno, pomóż mi, proszę. Moje wojsko jest słabe i spragnione. Iść dalej nie ma siły”. Manda, nie trwając się, zaczerpnęła chłodnej wody ze źródła i podała dzban przybyszowi, mówiąc: „Proszę, panie – napijcie się, a na pewno poczujecie się lepiej”. Ban wypił wodę duszkiem i już po chwili poczuł, jak wracają mu siły. „Czy napoisz też mych żołnierzy?” – zapytał. Manda bez wahania nabierała wody ze źródła i podawała dzban wojakom. Zmęczeni żołnierze pili z wdzięcznością i radośnie nawoływali „Zagrabi Mando, zagrabi”, co po polsku znaczy „Zaczerpnij, Mando, zaczerpnij”.

Wieść o Mandzie i jej pomocy szybko obiegła cały kraj. Ludzie przez długie lata wspominali cudowne źródło i dziewczynę, która bezinteresownie pomogła banowi i jego wojsku.

Tymczasem mijały kolejne lata. Gradec i Kaptol rozwijały się i bogaciły. Ich mieszkańcy zrozumieli w końcu, że bezsensowne są ich spory, gdyż razem mogą być silniejsi. Przestali więc ze sobą walczyć i połączyli się w jedno miasto, które nazwali Zagrzeb – na pamiątkę Mandy, która „zagrabiła” wody ze źródła i podzieliła się nią z przybyszami.

Do dziś w sercu Zagrzebia stoi fontanna, która na cześć Mandy nosi imię Manduševac. Miasto Zagrzeb stało się zaś symbolem jedności, pokoju i piękna, a jego mieszkańcy z dumą powtarzają tę starą legendę.

Film Polonistyczny spacer po Zagrzebiu

Drodzy Studenci, serdecznie witam was w Zagrzebiu – tętniącej życiem stolicy Chorwacji.

Zagrzeb jest miastem wyjątkowym: ma bogatą historię, przepiękną architekturę, wiele cennych zabytków i ciekawych muzeów. Turystów zachwyca spokojnym rytmem życia, smacznym jedzeniem i przepyszna kawa.

Zagrzeb to także miasto studenckie, w którym można uczyć się języka polskiego na jedynej w Chorwacji polonistyce.

Nazywam się Kamila Kwiatkowska i jestem lektorką języka polskiego na Uniwersytecie w Zagrzebiu. Przysłała mnie tutaj Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej. Zapraszam was na krótki spacer po stolicy Chorwacji.

Naszą polonistyczną wycieczkę po Zagrzebiu rozpoczynamy od serca miasta, czyli Placu Bana Josipa Jelačića, którego widzicie na pomniku. W tym miejscu łączą się trzy historyczne części miasta: Kaptol, Dolne Miasto i Górne Miasto.

Jest to ulubione miejsce spotkań mieszkańców chorwackiej stolicy. Jeszcze w XVIII w. odbywały się tu targi i jarmarki. Dziś plac otaczają piękne kamienice, w których mieszczą się sklepy, kawiarnie i restauracje.

We wschodniej części placu Jelačicia znajduje się fontanna Manduševac, która upamiętnia historię Mandy oraz powstania nazwy Zagrzebia.

A teraz idziemy na Kaptol.

Znajdujemy się teraz na Kaptolu. To jedna z najstarszych części Zagrzebia, założona jako osada biskupia i do dziś pozostająca centrum życia kościelnego miasta.

Najważniejszym zabytkiem jest tu Katedra Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny oraz Świętych Stefana i Władysława. Jest to najwyższa budowla sakralna w Chorwacji. Jej wieże mają około 104 m wysokości. Katedra pochodzi z 2. poł. XIII w., jednak przez stulecia była poddawana przebudowom i renowacjom. Swoją obecną formę uzyskała na przełomie XIX i XX w. Wewnątrz znajduje się największy na świecie napis w głagolicy, czyli najstarszym znanym alfabecie słowiańskim. Napis pochodzi z 1941 r. i został wykonany na pamiątkę tysiąc trzechsetnej rocznicy przyjęcia chrześcijaństwa przez Chorwatów.

Pomiędzy Kaptolem a górnym miastem znajduje się słynne targowisko Dolac. Można tu kupić świeże domowe warzywa, owoce, mięso, ryby, jaja i inne wyśmienite specjały. Charakterystyczne dla tego miejsca są czerwone parasole. Dawniej były one elementem tradycyjnego stroju ludowego z Šestine, czyli jednej z podzagrzebskich wsi, a dziś już części miasta.

O tym jak bardzo Zagrzebianie lubią robić zakupy na targu świadczy pomnik Kumicy Baricy, czyli tradycyjnej handlarki, który można zobaczyć na Dolcu.

Jesteśmy na ulicy Tkalčičeva, jednej z najbardziej znanych i najżywszych ulic w centrum Zagrzebia.

Dawniej w miejscu tym płynęła rzeka, która oddzielała historyczne osady Gradec i Kaptol. Dziś znajduje się tu wiele restauracji, barów, klimatycznych kawiarni i sklepów z pamiątkami. A najbardziej charakterystyczną pamiątką z Zagrzebia jest bogato zdobione serce z małym lusterkiem pośrodku.

Czy wiedzieliście, że ten popularny element męskiego stroju pochodzi właśnie z Chorwacji? Jeśli będziecie kiedyś w Zagrzebiu, koniecznie wybierzcie się do muzeum historii krawata.

Znajdujemy się teraz przed wejściem do dawnego starego miasta, to tak zwana Kamienna Brama. W miejscu tym panuje wyjątkowa atmosfera spokoju i zadumy. Ludzie modlą się do obrazu Matki Boskiej z Dzieciątkiem, który ocalał z jednego z licznych pożarów miasta w XVII w. Wydarzenie to uznano za cud, a obraz za święty.

Najważniejszym miejscem na Gradecu jest Plac św. Marka. To historyczne i polityczne centrum chorwackiej stolicy.

Pośrodku placu stoi najpiękniejszy i najbardziej rozpoznawalny zagrzebski zabytek – Kościół św. Marka. Budynek ten łączy historię kilku epok. Został zbudowany w XIII w. w stylu romańskim. W wieku XIV przebudowano go gruntownie w stylu gotyckim. Jego charakterystyczny kolorowy dach pochodzi z wieku XIX, a znajdujące się w środku freski i rzeźby zostały wykonane na początku XX w.

Spacerując po Zagrzebiu warto zajrzeć do ukrytego pod Górnym Miastem Tunelu Grič. Ma on 350 m długości i został wybudowany w czasie II wojny światowej jako schron przeciwlotniczy. Obecnie pełni rolę miejsca spacerów oraz wydarzeń artystycznych.

Górne Miasto połączone jest z dolnym miastem najkrótszą kolejką linową na świecie. Ma ona zaledwie 66 m długości, a podróż nią trwa 64 sekundy. Kolejka została wybudowana w 1890 r. i jest najstarszym publicznym środkiem komunikacji w Zagrzebiu.

I to już jest koniec naszej polonistycznej wycieczki. Dziękuję i do zobaczenia w Zagrzebiu.

KLUCZ

Ćwiczenie 2

0. napój	7. lądu
1. rytuał	8. przyjaźni
2. grzyby	9. ogródki
3. wpływy	10. pomostem
4. historii	11. metropolia
5. wzór	12. ręki
6. tygielku	

Ćwiczenie 3

B.

0. F	4. G
1. C	5. D
2. A	6. B
3. E	

Ćwiczenie 4

- Dwie osady: Gradec i Kaptol.
- W Gradecu osiedlali się głównie rzemieślnicy i kupcy, a w Kaptolu duchowni.
- Wiązały ich relacje handlowe, ale nie zawsze żyli w zgodzie. Często spierali się o ziemię, handel i wpływy z podatków.
- W rzekach ubywało wody, pola pożółkły, ziemia stała się twarda i popękana i nic nie chciało na niej rosnąć. Ludzie z niepokojem patrzyli w niebo, które nie przynosiło deszczu.
- W okolicy źródła zawędrował bogaty ban ze swym wojskiem. Była tam wówczas także pewna młoda dziewczyna o imieniu Manda, która właśnie nabierała wody do glinianego dzbanka. Ban poprosił dziewczynę, żeby dała wody jemu i jego żołnierzom. Manda zgodziła się i napoiła wojskowych, którzy byli jej za to bardzo wdzięczni.
- Czasownik *zagrabit* po polsku znaczy *zaczepnąć*.
- Ponieważ zrozumieli, że razem mogą być silniejsi.
- Według legendy nazwa Zagrzeb pochodzi od czasownika *zagrabit* i Mandy, która zaczęła wyciągać wodę ze źródła. Jest to tzw. etymologia ludowa, która ma raczej niewiele wspólnego z prawdą. Według jednej z naukowych hipotez nazwa stolicy Chorwacji może pochodzić od formy **Zabreg*, czyli miasto „za wzgórzem” albo „za górą”.
- Manduševac to fontanna, która została zbudowana na cześć Mandy.

Ćwiczenie 5

0. biskupstwo	6. Złota Bulla
1. przywileje	7. cło
2. przemysł sukienniczy	8. bednarz
3. gmach	9. piwowar
4. proklamacja	10. młyn
5. edykt	

Ćwiczenie 6

0. D	7. F
1. G	8. L
2. E	9. J
3. K	10. N
4. H	11. I
5. B	12. C
6. A	

Ćwiczenie 7

Gramatyka

0. obszar miasta...
1. ustanowić biskupstwo
2. usytuowany na wzgórzu
3. więzi gospodarcze
4. zajął spory
5. splądrować okolice
6. wznieść fortyfikacje
7. ekspansja osmańska
8. zmagać się z kryzysem
9. wyczerpująca rywalizacja
10. centrum przemysłowe
11. kluczowa infrastruktura

1. miejscu
2. miejsca, miejsce
3. miasta
4. miast
5. mieście
6. miastach
7. miejsc
8. miejscami
9. miastu
10. miejsce, miasta
11. miasto
12. miejscach, mieście

Ćwiczenie 7

0. F	7. P
1. F	8. F
2. P	9. P
3. F	10. P
4. F	11. P
5. P	12. P
6. F	